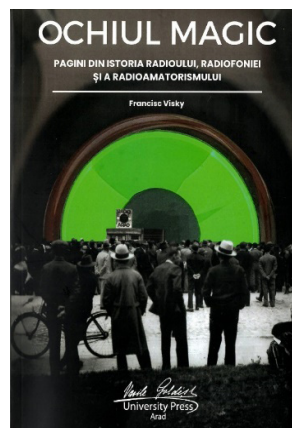

RECENZIE

Ochiul magic – Pagini din istoria radioului, radiofoniei și a radioamatorismului

FRANCISC VISKI

Cartea scrisă de inginerul și pasionatul colecționar arădean Francisc Visky, *Ochiul magic – Pagini din istoria radioului, radiofoniei și a radioamatorismului*, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2024, p. 199 reprezintă o lucrare fundamentală pentru înțelegerea evoluției radiotehnicii și a impactului acesteia asupra culturii și societății românești. Volumul, avându-i ca referenți științifici pe conf. univ. dr. Cristian Bențe și dr. Maria Alexandra Pantea din cadrul *Universității de Vest „Vasile Goldiș”* din Arad, este dedicat părinților autorului, „cei care i-au ocrotit aripile”, după cum însuși acesta mărturisește emoționant.

Lucrarea este structurată ca o culegere de *zece povestiri*, fiecare pusă în valoare într-un context creativ, științific și documentar, bogat ilustrată, care dezvăluie fragmente din fascinantă istorie a radioreceptoarelor românești, a producției, comercializării și conservării acestora.

În primul capitol, *Colecționarea aparaturii radiotehnice vechi. Activitate culturală de conservare a istoriei radiotehnicii* (pp. 11–30), autorul explorează nu doar aspectele tehnice, ci și semnificația culturală a radioului, evidențiind rolul esențial al acestuia în formarea unei identități naționale moderne. Sunt detaliate fondarea *Asociației Pro Radio Antic*, misiunea și obiectivele sale, precum și o statistică a exemplarelor importante în colecții românești.

Lucrarea continuă cu *Aradul și începuturile producției indigene de radioreceptoare* (pp. 31–60), reconstituind cu minuțiozitate începuturile industriei arădene de radiotehnică, începând cu *Atelierul Flesh Arad* (A.F.A.) și continuând cu *Fabrica de Radio și Electrotehnice Iron S.A.*, evidențiind impactul local major asupra dezvoltării radiofoniei românești în perioada interbelică.

În *Unele concluzii la analiza unor reclame industriale din perioada interbelică* (pp. 61–78), Visky analizează modul în care publicitatea a influențat popularizarea noii tehnologii și percepția publicului asupra aparatului radio, oferind o perspectivă valoroasă asupra contextului socio-economic al epocii.

Capitolul *Despre posibilitatea fabricării tuburilor electronice în România interbelică și perspectiva postbelică al acestei industrii* (pp. 79–102) abordează un subiect de importanță majoră: eforturile României de a dezvolta producția locală de componente electronice, element esențial pentru progresul radiotehnicii naționale.

În *Presa radiotehnică în România între anii 1914–1954* (pp. 103–114), autorul detaliază rolul presei tehnice în educarea populației și stimularea interesului public față de radio, în timp ce în *Marca Clarville și drumul către „Electronica tranzistorizată”* (pp. 115–124), explorează impactul crucial al unei mărci franțuzești în procesul de tranziție spre tehnologia tranzistorizată în România.

Cartea aduce un omagiu și celor din domeniul militar care au contribuit la răspândirea radiotehnicii, în capitolul *Contribuția unor cadre militare din arma Geniului la popularizarea radiofoniei în perioada interbelică* (pp. 125–142).

În *Comerțul cu piese radio în România anilor 1925–1949* (pp. 143–172), colecționarul arădean examinează cadrul legislativ și impactul acestuia asupra distribuției și accesibilității produselor radio, evidențiind dinamica pieței într-o perioadă de mari transformări.

Un punct de referință al lucrării îl reprezintă *Nicolae Tiberiu-Petrescu, primul inginer român cu specialitatea radio și O schiță biografică la 130 de ani de la naștere* (pp. 173–182), unde autorul reconstituie cu respect contribuțiile acestui pionier al radiotehnicii românești. Tot în această linie se înscrie și evocarea *Proiectului „radio popular”* (pp. 183–193), o inițiativă dedicată democratizării accesului la informație prin unde radio.

Lucrarea se încheie cu o bibliografie amplă (pp. 195–199), însumând 112 titluri românești și străine: surse arhivistice, lucrări de specialitate, colecții de ziare și reviste, monografiile de întreprinderi, cataloage și nomenclatoare de produse electrotehnice. Pe baza acestora, volumul oferă un suport valoros cercetătorilor, muzeografilor și pasionaților de radiotehnică.

Astfel, *Ochiul magic – Pagini din istoria radioului, radiofoniei și a radioamatorismului*, nu doar documentează riguros istoria radiotehnicii, ci și explorează impactul cultural profund al acestui domeniu asupra societății românești. Este o lucrare care invită la reflecție asupra modului în care radioreceptorul a schimbat percepțiile și comportamentele sociale ale unei întregi epoci, oferind în același timp un omagiu sincer tuturor celor care au contribuit la revoluția tehnologică în România.

Ronald Hochhauser*

* ing. dr. Hochhauser Ronald, muzeolog, expert bunuri de importanță tehnică, Muzeul Țării Crișurilor Oradea, hochhauser.ronald@gmail.com.